

Økonomiministeriet

Incitament til beskæftigelse

Økonomisk Analyse · August 2023

Incitamenter til beskæftigelse
August 2023

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen.

Denne publikation er udarbejdet af
Økonomiministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K

ISBN: 978-87-7862-382-9

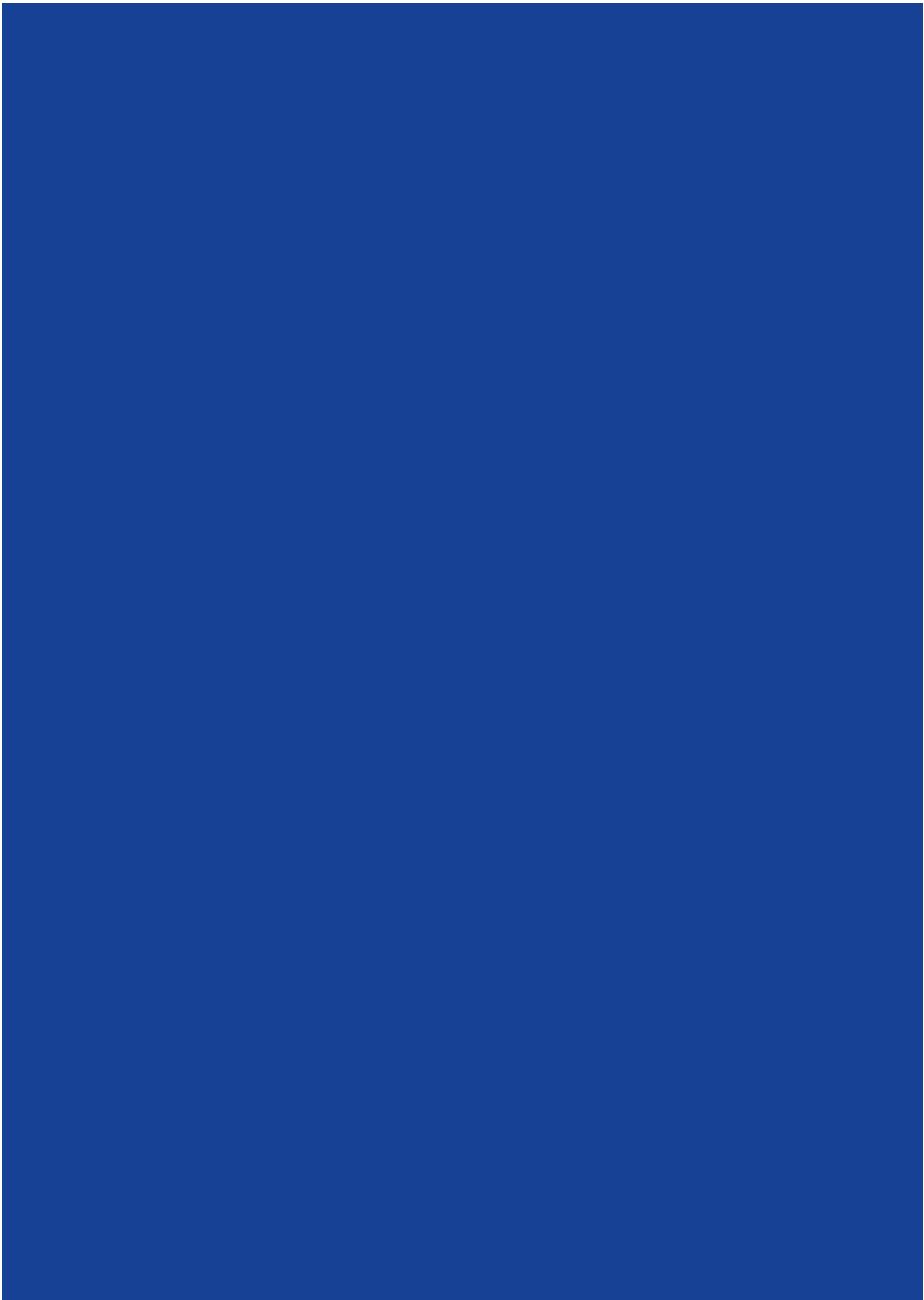
Publikationen kan hentes på
Økonomiministeriets hjemmeside
oem.dk

Økonomiministeriet

Incitament til beskæftigelse

Økonomisk Analyse · August 2023

Incitamentter til beskæftigelse

Danmark er kendetegnet ved at have en høj beskæftigelse. Det gør sig gældende både blandt kort og langt uddannede, blandt kvinder og mænd, på de fleste alderstrin og på tværs af landsdele.

Der er imidlertid også personer, som af forskellige årsager ikke er i beskæftigelse. Det kan blandt andet skyldes ledighed mellem job, sygdom, sociale problemer eller nedsat arbejdsevne. Eksempelvis er det en udfordring, at en stor del af kvinder med ikke-vestlig indvandrerbaggrund ikke er en del af arbejdsfælleskabet. For andre kan en svag tilknytning til arbejdsmarkedet hænge sammen med, at det umiddelbare økonomiske incitament til at deltage aktivt på arbejdsmarkedet ikke er tilstrækkeligt.

Den økonomiske tilskyndelse til at være i beskæftigelse kan måles ved nettokompensationsgraden, der i grove træk opgøres som den disponible indkomst som overførselsindkomstmodtager som andel af den disponible indkomst som beskæftiget. En lav nettokompensationsgrad er umiddelbart et udtryk for et relativt stærkt økonomisk incitament til beskæftigelse, mens en høj nettokompensationsgrad er udtryk for et relativt svagt økonomisk incitament til beskæftigelse.

Et andet mål for incitamentet til beskæftigelse er forskelsbeløbet, der angiver den månedlige økonomiske gevinst i kroner ved at være i beskæftigelse frem for ledig.

Svag økonomisk tilskyndelse til beskæftigelse målt ved nettokompensationsgraden er ikke ensbetydende med svag tilknytning til arbejdsmarkedet. Mange personer med relativt høje nettokompensationsgrader har en stærk tilknytning til arbejdsmarkedet. Det skal ses i lyset af, at der også for disse personer er en gevinst i kroner ved at være i beskæftigelse. Ligesom det kan afspejle, at der er andre forhold, som har betydning for, om det er attraktivt at være i beskæftigelse. Eksempelvis socialt samvær med kollegaer og et ønske om at kunne forsørge sig selv. Hertil kommer rådighedsforpligtelsen, som betyder, at man ikke frit kan vælge at stå uden for arbejdsmarkedet og modtage fx dagpenge og kontanthjælp.

Denne analyse ser nærmere på udviklingen i de økonomiske incitamentter til beskæftigelse, herunder udviklingen i nettokompensationsgrader over tid og på tværs af personer med forskellig faktisk arbejdsmarkedstilknytning.

1. Udviklingen i de økonomiske incitamentter til beskæftigelse

De seneste 15-20 år er der gennemført en række reformer af skattesystemet og forskellige overførselsordninger med det formål at øge arbejdsudbuddet og produktiviteten og dermed den økonomiske vækst. Reformerne har bidraget til at øge gevinsten ved at være i fuldtidsarbejde. Det kan blandt andet belyses ved at følge udviklingen i de målte økonomiske incitamentter til beskæftigelse.

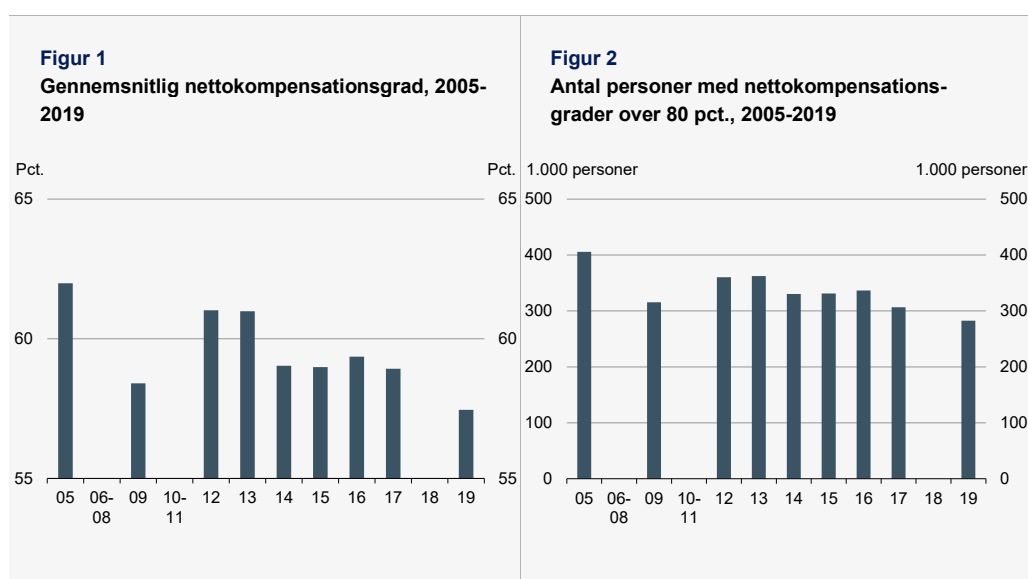
Sådanne beregninger tager udgangspunkt i, at der for hver person opstilles to indkomstalternativer, henholdsvis overførsels- og lønalternativet. I hvert alternativ beregnes en disponibel indkomst ved at antage, at personen er beskæftiget henholdsvis overførselsindkomstmodtager i et helt kalenderår.

For faktisk ledige skønnes der over en mulig alternativ lønindkomst, mens der for faktisk beskæftigede skønnes over en mulig overførselsindkomst ved ledighed.

Desuden tages der i opgørelserne af de økonomiske incitament til beskæftigelse højde for blandt andet pensionsindbetalinger, transportudgifter og daginstitutionsbetaling.

Der henvises til *boks 1* for en kort beskrivelse af metoden.

Med en sådan tilgang kan det illustreres, at de økonomiske incitament til at være i beskæftigelse gradvist er blevet styrket. I perioden fra 2005 til 2019 er den gennemsnitlige nettokompensationsgrad faldet med 4,5 pct.-point fra knap 62 pct. i 2005 til 57,5 pct. i 2019, *jf. figur 1*.

Anm.: 18-64-årige beskæftigede lønmodtagere, fuldt ledige m.fl. samt efterlønsmodtagere. De opgjorte antal personer svarer til helårspersoner. Opgørelsesmetoden er især ændret fra 2009 til 2012, hvilket i nogen grad påvirker udviklingen i serierne. Metodeændringen medvirker isoleret set til lavere nettokompensationsgrader for faktisk ledige, hvilket derfor kan medvirke til, at det samlede fald i antallet af personer med nettokompensationsgrader over 80 pct. overvurderes. Opgørelser af nettokompensationsgrader er baseret på befolkningssammensætningen og lønninger og priser i de pågældende år. Der findes ikke opgørelser for årene 2006-2008, 2010-2011 og 2018.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Der kan ikke objektivt opgøres et bestemt niveau for nettokompensationsgraden, der entydigt repræsenterer en svag økonomisk tilskyndelse til beskæftigelse, men der har typisk været fokus på antallet af personer med en nettokompensationsgrad over 80 pct. I perioden 2005 til 2019 er antallet af personer med nettokompensationsgrader over 80 pct. faldet med ca. 123.000 personer fra 405.600 personer til ca. 282.700 personer, *jf. figur 2*.

Boks 1**Metode til opgørelse af økonomiske incitamentter til beskæftigelse**

Ved beregninger af nettokompensationsgrader og forskelsbeløb tages der udgangspunkt i registeroplysninger for 18-64-årige. For årene 2005-2019 kan der laves egentlige opgørelser af incitamentterne til beskæftigelse, der er baseret på befolkningssammensætningen og lønninger og priser i de pågældende år.

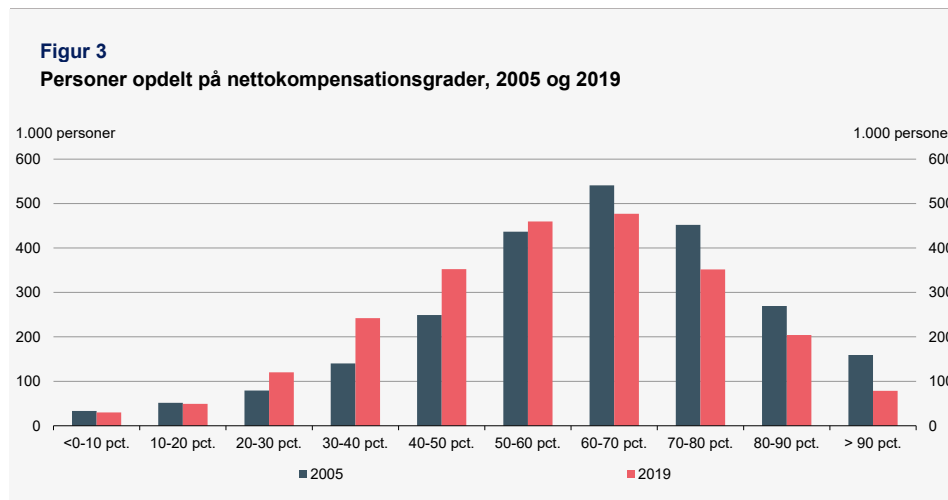
Den disponible indkomst i de to alternativer – overførselsalternativet og lønalternativet – beregnes ved at antage, at personen er fuldtidsbeskæftiget henholdsvis overførselsindkomstmodtager i et helt kalenderår. Eksempelvis omregnes deltidsbeskæftigedes løn til en fuldtidsløn. Det skal ses i lyset af, at det grundlæggende formål med en opgørelse af nettokompensationsgraderne er at vurdere incitamentterne til at deltage på arbejdsmarkedet, dvs. valg på den såkaldte *ekstensive margin*, der måles ved den potentielle gevinst ved fuldtidsbeskæftigelse.

De økonomiske incitamentter til beskæftigelse afspejler befolkningens faktiske forhold, der har betydning for de disponible indkomster i de to alternativer. Det omfatter oplysninger om timelønninger, medlemskab af a-kasse, alder, antal børn mv. Herudover tager opgørelserne af nettokompensationsgrader og forskelsbeløb blandt andet højde for aftrapning af indkomstaffhængige ydelser, fx boligstøtte, daginstitutionsbetaling og ægtefælles eller samlevers sociale pension samt efterskatværdi af pensionsindbetalinger og transportudgifter forbundet med beskæftigelse.

Beregningerne er velegnede til at vise, hvordan de målte økonomiske incitamentter har udviklet sig over tid, samt hvilke faktorer, herunder ændringer i skattelovgivning mv., der påvirker udviklingen. Opgørelserne giver dog ikke nødvendigvis et fuldstændigt billede af de økonomiske incitamentter, den enkelte person står overfor. Eksempelvis vil det økonomiske incitament på et givent tidspunkt også afhænge af, om personen kan se frem til en stigning i lønnen i takt med ancienniteten.

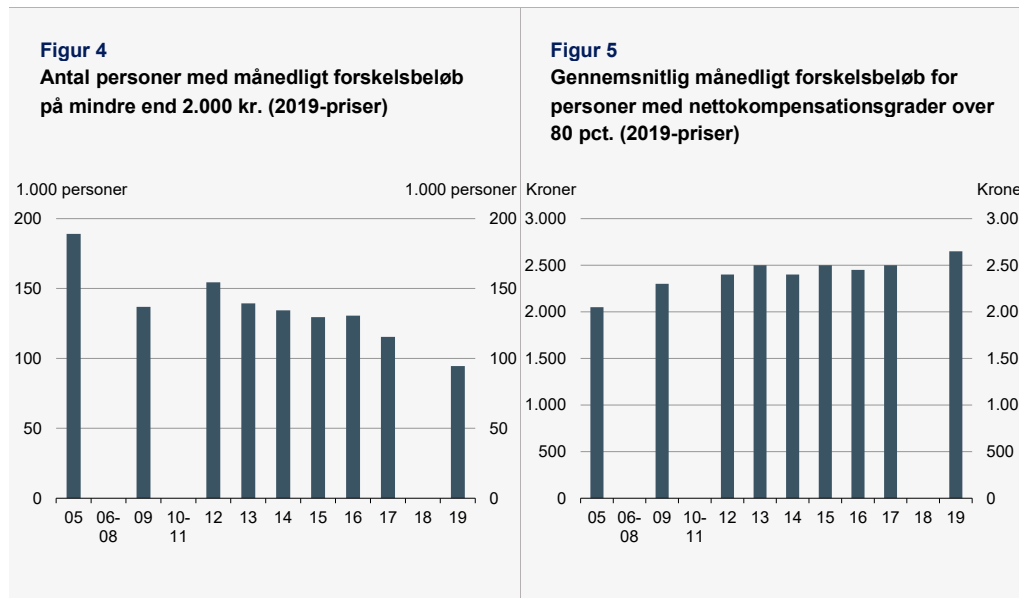
Der henvises til Fordeling og Incitamentter 2017 for en uddybende beskrivelse af metode.

Sammenligner man fordelingen af personer efter nettokompensationsgrader i 2005 med fordelingen i 2019 er der kommet færre personer med nettokompensationsgrader på 60 pct. og over, *jf. figur 3*. Omvendt er der kommet flere med nettokompensationsgrader på 20-60 pct. Både i 2005 og i 2019 har de fleste personer nettokompensationsgrader mellem 40 og 80 pct.

Anm.: Se figur 1 og figur 2.
 Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Reduktionen i nettokompensationsgraderne afspejler sig også ved, at der i samme periode har været et fald i antallet af personer med et månedligt forskelsbeløb på mindre end 2.000 kroner. Opgjort i 2019-priser er antallet af personer med et månedligt forskelsbeløb på mindre end 2.000 kr. faldet med 94.500 personer fra ca. 189.100 personer i 2005 til 94.600 personer i 2019, jf. figur 4.

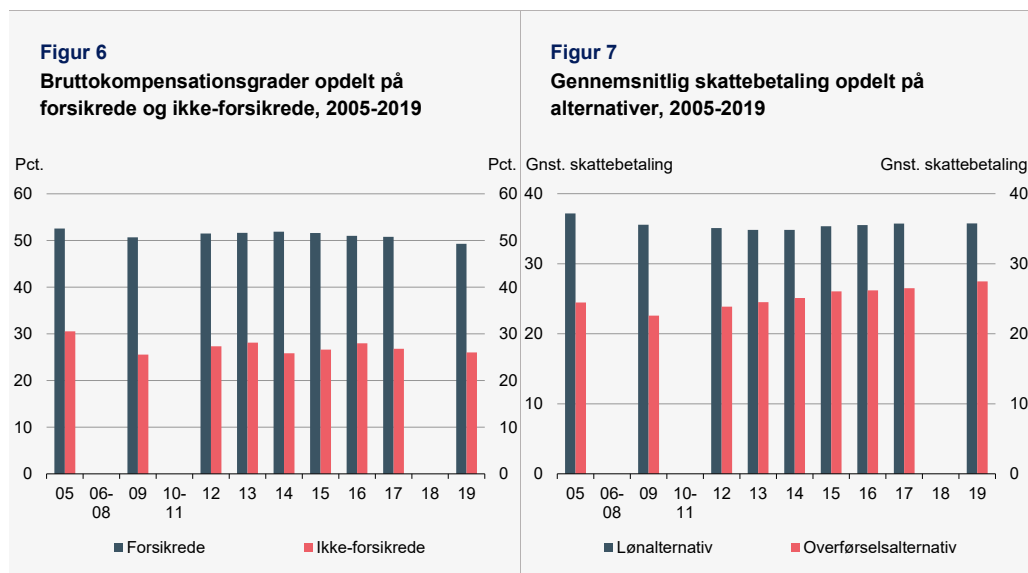
Anm.: Se figur 1 og figur 2. Forskelsbeløb er omregnet til faste 2019-priser ved at deflatere med forbrugerprisindekset. Der findes ikke opgørelser for årene 2006-2008, 2010-2011 og 2018.
 Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Nettokompensationsgraden måler en relativ økonomisk forskel på at være i beskæftigelse og ledig, mens forskelsbeløbet måler en absolut forskel. Personer med høje kompensationsgrader har i gennemsnit en væsentlig gevinst i kroner ved at være i beskæftigelse, og det månedlige forskelsbeløb for personer med nettokompensationsgrader over 80 pct. er i perioden 2005-2019 reelt steget med 600 kr., så det udgør 2.650 kr. om måneden i 2019, *jf. figur 5*.

Årsager til faldende nettokompensationsgrader

De faldende nettokompensationsgrader i perioden 2005-2019 kan både henføres til udviklingen i bruttoindkomster og den gennemsnitlige skattebetaling i de to alternativer.

Bruttokompensationsgraden, der angiver forholdet mellem indkomst før skat i overførselsalternativet og indkomsten før skat i lønalternativet, er faldet en smule set over hele perioden, *jf. figur 6*. Det gælder både for forsikrede og ikke-forsikrede.

Anm.: Forsikrede er opgjort som personer, der er medlem af en a-kasse, herunder efterlønsmodtagere. Ikke-forsikrede omfatter alle, der ikke er medlem af en a-kasse, dvs. med kontanthjælp, uddannelseshjælp og integrationsydelse mv. som overførselsindkomst. Bruttokompensationsgraden er defineret som skattepligtige overførselsindkomster i overførselsalternativet relativt til lønindkomsten svarende til grundlaget for arbejdsmarkedsbidraget. Der er set bort fra pensionsindbetalinger. Den gennemsnitlige skattebetaling er beregnet som summen af indkomstskatter inkl. arbejdsmarkedsbidrag over summen af bruttoindkomsten inkl. positiv nettokapitalindkomst, dvs. (personlig indkomst tillagt arbejdsmarkedsbidrag og positiv nettokapitalindkomst) opgjort eksklusive pensionsindbetalinger. Kapitalindkomst antages at være den samme i overførselsalternativet og lønalternativet. Der findes ikke opgørelser for årene 2006-2008, 2010-2011 og 2018. Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Samtidig er den gennemsnitlige skattebetaling i lønalternativet set over hele perioden faldet, mens den gennemsnitlige skattebetaling i overførselsalternativet er steget, *jf. figur 7*. Det trækker i retning af lavere nettokompensationsgrader, fordi lavere skattebetalinger i lønalternativet og højere skattebetalinger i overførselsalternativet øger den disponible indkomst i lønalternativet relativt til den disponible indkomst i overførselsalternativet.

Den gennemsnitlige skattebetaling i både løn- og overførselsalternativet er i perioden 2005-2019 påvirket af diskretionære ændringer i skattereglerne og konjunkturudviklingen, herunder fx udviklingen i renteudgifter.

Fra 2005 til 2019 er der indført en række ligningsmæssige fradrag, der øger gevinsten ved at være i beskæftigelse, og som medfører lavere gennemsnitlige skattebetalinger for beskæftigede. Det omfatter gradvise forhøjelser af beskæftigelsesfradraget samt indførelsen og gradvise forhøjelser af jobfradraget og pensionsfradraget med virkning fra 2018. Herudover er mellemskattegrænsen gradvist blevet forhøjet og mellemskatten siden afskaffet i 2010.

Omvendt har en række andre ændringer i skattereglerne isoleret set bidraget til højere gennemsnitlige skattebetalinger for både beskæftigede og ledige. Det omfatter blandt andet fastholdelsen fra 2010-2013 af beløbsgrænser i skattelovgivningen, der normalt reguleres med lønudviklingen, herunder eksempelvis personfradraget. Fastholdelsen af beløbsgrænser medfører, at der betales skat af en større andel af indkomsten, hvilket øger den gennemsnitlige skattebetaling. Desuden er skatteværdien af det ligningsmæssige fradrag for faglige kontingenter reduceret, herunder som følge af udfasingen af sundhedsbidraget.

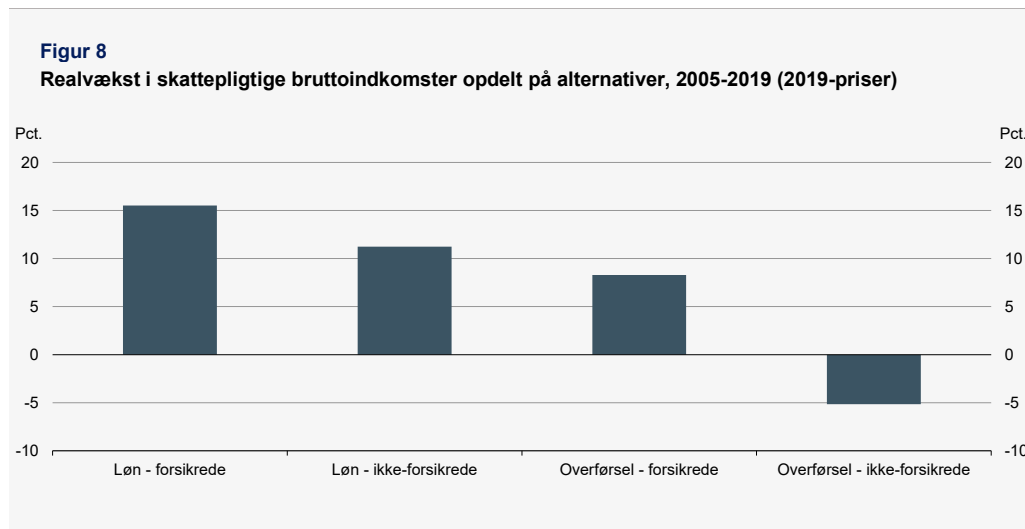
Samtidig har faldende renteudgifter i perioden 2005-2019 medført lavere rentefradrag i den skattepligtige indkomst. Det medvirker isoleret set til at øge den gennemsnitlige skattebetaling i både løn- og overførselsalternativet, da renteudgifterne antages at være ens i begge alternativer.

I perioden 2005-2019 er bruttolønnen eksklusiv pension i lønalternativet vokset hurtigere end de skattepligtige overførsler i overførselsalternativet, *jf. figur 8*. Lønindkomsten for forsikrede er i lønalternativet reelt steget med 15 pct. fra 2005 til 2019, mens lønindkomsten for ikke-forsikrede reelt er steget med 11 pct.

I samme periode er overførslerne i overførselsalternativet reelt steget med 8 pct. for forsikrede, mens overførslerne i overførselsalternativet reelt er faldet med ca. 5 pct. for ikke-forsikrede.

Den lavere realvækst i overførslerne kan blandt andet henføres til den afdæmpede regulering som følge af *aftale om skattereform 2012*, der medfører, at dagpenge og kontanthjælp fra 2016-2023 reguleres med en stigningstakt, der er mindre end lønstigningstakten.

Herudover er der i perioden 2005-2019 flere væsentlige ændringer i overførselssystemet med betydning for størrelsen på den mulige overførsel i overførselsalternativet for ikke-forsikrede, dvs. personer med ret til kontanthjælplignende ydelser. Det omfatter ændringer af ydelseskategorier, satsniveauer mv.

Anm.: Se figur 6 og figur 7. Indkomster er omregnet til 2019-priser ved at deflatere med forbrugerprisindekset. Der findes ikke opgørelser for årene 2006-2008, 2010-2011 og 2018. Der er tale om udviklingen i hypotetiske indkomster i de to alternativer.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

2. Regelteknisk fremskrivning til 2025

Der udarbejdes ikke en egentlig prognose for udviklingen i nettokompensationsgraderne, men der foretages såkaldte regeltekniske fremskrivninger, der gør det muligt at isolere virkningen af diskretionære ændringer i skatter og overførsler samt illustrere virkningen af den generelle udvikling i priser, lønninger og reguleringen af overførsler.

I det følgende præsenteres en regelteknisk fremskrivning fra 2019 til 2025 med henblik på at illustrere virkningen af den forventede udvikling i priser, lønninger og skatteregler mv. på udviklingen i nettokompensationsgraderne frem til 2025.

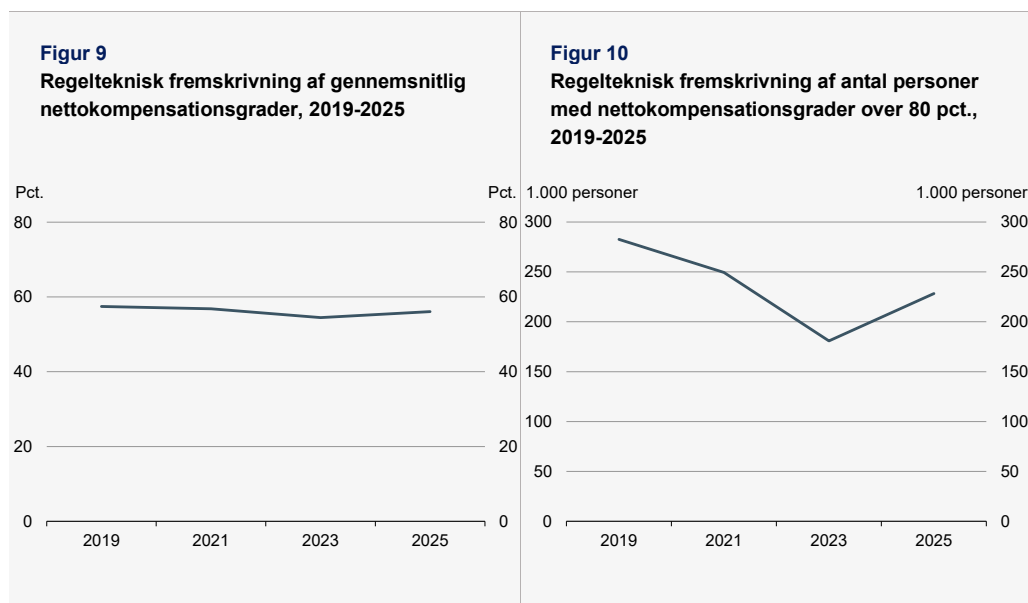
I alle opgørelser tages der udgangspunkt i oplysninger om befolkningen i 2019, der fremskrives til det relevante pris- og lønniveau¹. Den opgjorte udvikling i nettokompensationsgraderne tager ikke højde for eventuelle virkninger fra ændret befolkningssammensætning eller udviklingen i fordelingen af lønninger². Blandt andet derfor kan opgørelser for årene efter 2019 ikke fortolkes som en prognose.

¹ Lønindkomster fremskrives med udviklingen i timelønnen, jf. Dansk Arbejdsgiverforenings lønstatistik, frem til 2021 og til 2023 med udviklingen i timelønnen, jf. Økonomiske Redegørelse, marts 2023. Indkomstoverførsler fremskrives med de lovgivningsbestemte reguleringsprocenter. Øvrige indkomster, herunder kapital og aktieindkomster, fremskrives på baggrund af oplysninger i Økonomiske Redegørelse marts 2023.

² Den skønnede lønfordeling fastholdes uændret i årene efter 2019. I det omfang, at lønningerne rent faktisk udvikler sig forskelligt på tværs af lønfordelingen, kan det påvirke de opgjorte nettokompensationsgrader. Især vil udviklingen i antal personer med nettokompensationsgrader over 80 pct. være følsom over for udviklingen i lønforskellene, da selv en lille ændring i nettokompensationsgraden potentielt kan betyde, at relativt mange personer rykker over/under 80 pct. i nettokompensationsgrad.

I årene fra 2019 til 2023 opgøres nettokompensationsgraden med det pågældende års skatte- og overførselsregler og i årets pris- og lønniveau. Opgørelsen for 2025 er med 2025-regler og opgjort i 2023-pris- og lønniveau, og illustrerer dermed virkningen af indfasning af regler for skatter og overførsler fra 2023 til 2025.

Indfasningen af skatte- og overførselsregler fra 2019 til 2025 samt udviklingen i stigningstakterne for indkomster og priser frem til 2023 medfører en reduktion i den gennemsnitlige nettokompensationsgrad – svarende til 1,4 pct.-point, *jf. figur 9*.

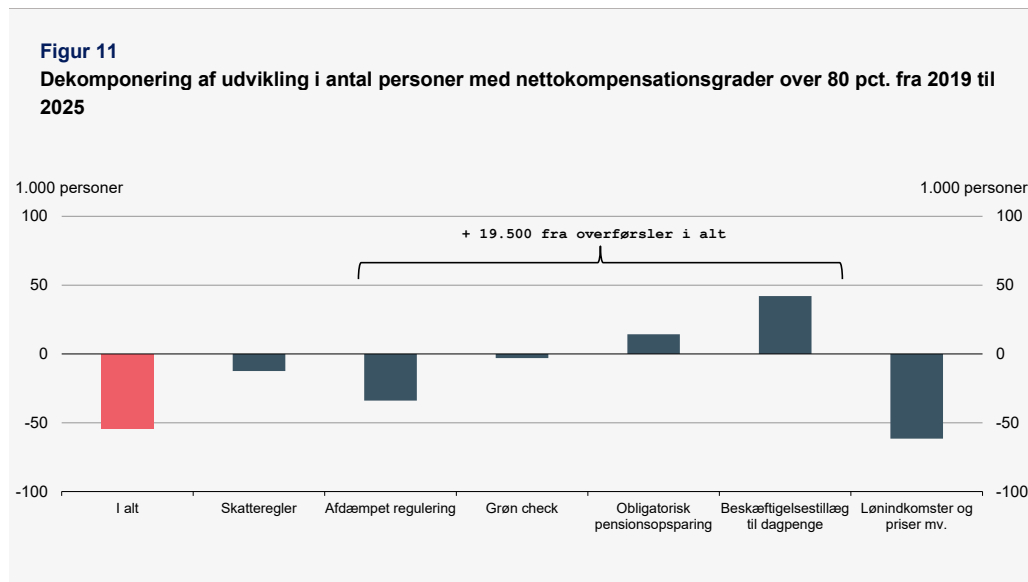

Anm.: Opgørelserne er frem til 2023 opgjort med det pågældende års regler og pris- og lønniveau. Opgørelsen for 2025 er med 2025-regler og 2023-priser og -lønninger. Befolkningssammensætningen tager i alle år udgangspunkt i befolkningssammensætningen i 2019. Der er ikke foretaget opgørelser for årene 2020, 2022 og 2024. Der indgår kun vedtagne regelændringer.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Reduktionen i den gennemsnitlige nettokompensationsgrad indebærer samtidig et fald i antallet af personer med nettokompensationsgrader over 80 pct. – svarende til ca. 54.400 personer, *jf. figur 10*. Den samlede reduktion i antallet af personer med relativt høje nettokompensationsgrader fra 2019 til 2025 dækker over modsatrettede effekter. Faldet frem til 2023 kan henføres til både ændringer i skatter og overførsler samt udviklingen i indkomster og priser, mens stigningen fra 2023 til 2025 især kan henføres til indførelsen af beskæftigelsestillægget for dagpenge, der er indregnet fra 2025.

Indfasningen af vedtagne skatteregler vil samlet set reducere antallet af personer med nettokompensationsgrader over 80 pct. med ca. 12.400 personer, *jf. figur 11*. Det kan blandt andet henføres til indfasningen af vedtagne forhøjelser af beskæftigelsesfradraget, jobfradraget og pensionsfradraget.

Anm.: Se figur 9 og figur 10. Virkningen på antal personer med nettokompensationsgrader over 80 pct. af enkelte elementer kan afhænge en smule af beregningsrækkefølgen. Med udgangspunkt i fuldt indfasede 2025-regler er først skatteregler tilbageført til 2019-regler. Herefter er det samme gjort for overførsler i følgende rækkefølge: Grøn check, obligatorisk pensionsopsparing, beskæftigelsestillæg til dagpenge og afdæmpet regulering. Virkningen af lønindkomster og priser mv. er residualberegnet som den resterende forskel til de fuldt indfasede 2025-regler. Der er ikke indregnet virkninger af reduktioner af dimittendsatserne i dagpengesystemet, jf. *En ny reformpakke for dansk økonomi*. Ændringerne i dimittendsatserne vil bidrage til at reducere nettokompensationsgraderne for de berørte. De samlede virkninger på nettokompensationsgraderne og antal personer med nettokompensationsgrader over 80 pct. vurderes at være begrænsede, da dimittendsatserne alene vedrører nyuddannede personer, hvoraf en relativt lille andel indgår i opgørelserne af nettokompensationsgraderne, da der ses bort fra personer, der primært er studerende i løbet af året.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Omvendt indebærer diskretionære ændringer i overførslerne samlet set en stigning med ca. 19.500 personer. Heraf bidrager indførelsen af beskæftigelsestillægget i de tre første måneder af dagpengeperioden, der blev aftalt som led i *En ny reformpakke for dansk økonomi*, til en stigning på ca. 42.100 personer. Beskæftigelsestillægget har virkning pr. 1 maj 2023. Ordningen vil således først have haft virkning et helt år i 2024, og er derfor alene indregnet i tallene for 2025 (der er ikke lavet en opgørelse for 2024).

Indførelsen af det obligatoriske pensionsbidrag for overførselsindkomstmottagere, jf. *Aftale om ny regulering af folkepensionen og indførelse af obligatorisk opsparing for overførselsmottagere*, der gradvist indføres fra 2020, øger antallet med ca. 14.300 personer frem til 2025. Den obligatoriske opsparingsordning omfatter en række indkomsterstøttende ydelser, der tidligere bidrog til satspuljen.

Ordningen indebærer, at staten indbetaler en andel af overførselsydelsen på en obligatorisk fradragsberettiget livsvarig pensionsordning. Indbetalingsprocenten forhøjes hvert år med 0,3 pct. frem til 2030, hvor statens indbetaling bliver 3,3 pct. Senest i 2029 tager aftaleparterne stilling til eventuelle yderligere forhøjelser af indbetalingsprocenten. Den gradvise forhøjelse af statens indbetalinger medfører, at pensionsindbetalingerne i overførselsalternativet forhøjes frem til 2025. Det bidrager til at

øge nettokompensationsgraden frem mod 2025, fordi der indregnes en effektiv efterskatværdi heraf i den disponibel indkomst³.

Omvendt bidrager den afdæmpede regulering af indkomstoverførslerne frem til 2023 med en reduktion på knap 33.900 personer. På samme vis medfører afskaffelsen af grøn check for ikke-pensionister samt forhøjelsen af tillægget for børn samlet set en reduktion på ca. 3.100 personer.

Den gennemsnitlige udvikling i løn og reguleringen af overførsler samt prisudviklingen generelt medfører samlet en reduktion på knap 61.500 personer. Det skyldes, at lønstigningstakterne i årene fra 2019 til 2023 er højere end reguleringen af overførslerne. I den sammenhæng er det værd at bemærke, at overførslerne reguleres med stigningen i lønningerne to år tidligere. Derfor vil de relativt høje skønnede stigningstakter i lønindkomsterne i 2023 og efterfølgende år medføre højere stigningstakter for indkomstoverførslerne i de næste par år.

I opgørelsen indgår alene vedtagne regelændringer. Der er således ikke indregnet virkninger af forventningerne til regeringens kommende politik, herunder de forslag til skattelempler, som indgår i regeringsgrundlaget, *Ansvar for Danmark*. Regeringens foreslåede forhøjelser af beskæftigelsesfradraget og det særlige beskæftigelsesfradrag for enlige forsørgere vil isoleret set bidrage til at øge de økonomiske incitament til beskæftigelse. De to initiativer skønnes samlet set at reducere antallet af personer med nettokompensationsgrader over 80 pct. med i størrelsesordenen 17.000 personer. Det skal bemærkes, at den faktiske virkning på antallet af personer med nettokompensationsgrader over 80 pct. vil afhænge af den konkrete udmøntning af initiativerne.

Der henvises til *bilag 1* for en oversigt over indfasningen af regler og stigningstakter for indkomster fra 2019 til 2025.

Mere om beskæftigelsestillægget

For at kunne modtage beskæftigelsestillægget skal man have været medlem af en a-kasse de seneste fire år, inden man bliver ledig, og sammenlagt have haft to års fuldtidsansættelse de seneste tre år. Beskæftigelsestillægget medfører, at faktisk forsikrede beskæftigede kan få 3.721 kr. (2023-niveau) ekstra pr. måned i de første tre måneder af ledighedsperioden. Set over et kalenderår svarer det til, at forsikrede ledige kan få op til 11.163 kr. mere i dagpenge.

Beskæftigelsestillægget bidrager derfor til at øge nettokompensationsgraderne, når kompensationsgraderne opgøres på baggrund af årsindkomsten, men for den enkelte er der fortsat et økonomisk incitament til at finde beskæftigelse, da udsigten til et fald i ydelsen efter tre måneder vil fastholde en tilskyndelse til at søge job i starten af ledighedsperioden.

Samtidig vil beskæftigelsestillægget gøre det mere attraktivt for personer med stærk beskæftigelseshistorik at forsikre sig. Derudover bidrager det til, at dagpengesystemet også kan favne personer, der kun i begrænset omfang er ledige, men som har et behov for et sikkerhedsnet mellem to job.

³ Der lægges en sammensat marginalskat på ca. 55 pct. til grund – svarende til at pensionsindbetalinger medfører en aftrapning på ca. 30 pct. og den resterende del beskattes med 37 pct. Dvs. 30 pct. + (1-0,3) x 37 pct. Aftrapningsprocenten skal ses i lyset af, at pensionstillægget og den supplerende pensionsydelse (ældrecheck) begge aftrappes med i størrelsesordenen 30 pct.

Der er ikke tidligere lavet opgørelser af virkningen på nettokompensationsgraderne af beskæftigelsestillægget, og det er ikke entydigt, hvordan beskæftigelsestillægget skal indregnes for at opnå så retvisende virkninger som muligt.

I opgørelsen ovenfor er det lagt til grund, at forsikrede faktisk beskæftigede i 2019 (der er dataåret for opgørelsen), som har været medlem af en a-kasse i fire år før, er berettiget til beskæftigelsestillægget. Der tages således ikke eksplicit højde for kravet om forudgående fuldtidsansættelse i to ud af tre år.

Det skal ses i lyset af, at der i beregningsgrundlaget for nettokompensationsgrader generelt ikke tages højde for optjeningskravet til dagpenge. I opgørelserne lægges det til grund, at alle beskæftigede personer, der er medlem af en a-kasse har ret til fuld dagpengesats. Det skyldes, at formålet med nettokompensationsgraderne er at vurdere incitamentterne til at deltage på arbejdsmarkedet målt ved den potentielle gevinst ved fuldtidsbeskæftigelse sammenholdt med fuld ledighed.

Tilgangen til indregningen af beskæftigelsestillægget medfører, at omfanget af faktisk beskæftigede personer med ret til beskæftigelsestillæg overvurderes. Omvendt er der ikke indregnet en effekt på faktisk ledige dagpengemodtagere, der potentielt ville kunne have fået beskæftigelsestillægget en del af året, hvilket undervurderer omfanget af personer med ret til tillægget. Samlet set vurderes det, at der er tale om et overkantsskøn for virkningerne på nettokompensationsgraderne. Det skyldes, at der i datagrundlaget indgår en større gruppe af faktisk beskæftigede end faktisk fuldt ledige, *jf. tabel 1*. Med tilgangen vil i alt ca. 1,5 mio. personer i beregningsgrundlaget kunne få beskæftigelsestillægget i tilfælde af ledighed.

Tabel 1

Personer med beskæftigelsestillæg i datagrundlaget opdelt på arbejdsmarkedstilknytning

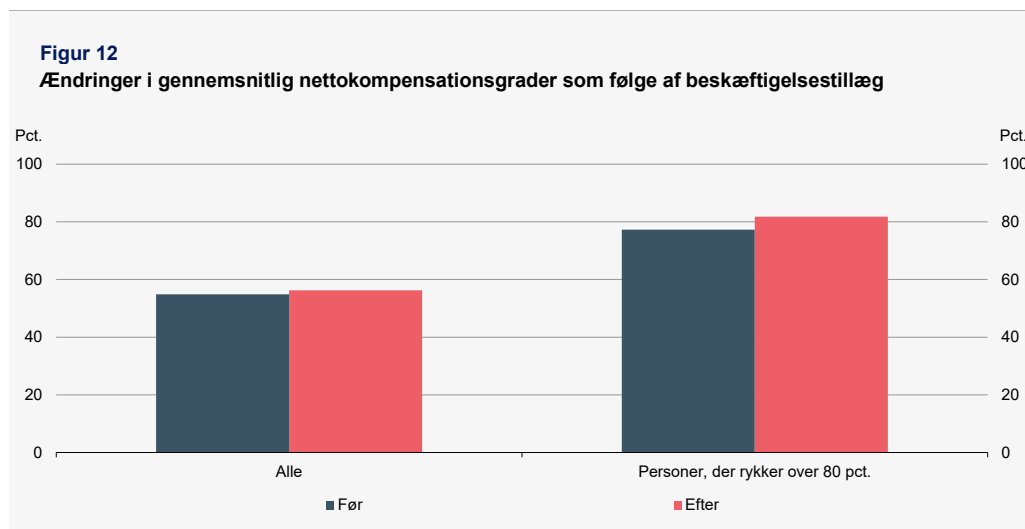
	Alle	Heraf med beskæftigelsestillæg
Fuldtidsbeskæftigede	1.718.600	1.314.200
Deltidsbeskæftigede	209.200	82.300
Delårsbeskæftigede	245.400	120.600
Fuldt ledige m.fl.	169.700	0
Efterløn	21.800	0
Alle	2.364.700	1.517.200

Anm.: 18-64-årige. Arbejdsmarkedstilknytning er baseret på personens dominerende tilstand i løbet af året.

Fuldtidsbeskæftigede er personer, der indbetaler mindst 90 pct. af fuld ATP-bidrag, deltidsbeskæftigede er personer, der ikke har modtaget overførsler i løbet af året og som er beskæftiget mindre end 27 timer om ugen. Delårsbeskæftigede omfatter personer med både beskæftigelse og ledighed i løbet af året, mens fuldt ledige er personer, der modtager overførslesindkomst og/eller ikke har ordinær beskæftigelse i løbet af året. Efterlønnere er personer, der modtager efterløn eller fleksydelse i løbet af året. Studerende og førtidspensionister indgår ikke i opgørelsen.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Beskæftigelsestillægget skønnes at øge den gennemsnitlige nettokompensationsgrad med 1,4 pct.-point for alle, *jf. figur 12*. For personer, der er berørt af beskæftigelsestillægget, indebærer indførelsen af beskæftigelsestillægget en større stigning i nettokompensationsgraden. Eksempelvis vil personer, der som følge af beskæftigelsestillægget får en højere nettokompensationsgrad end 80 pct., i gennemsnit stige med 4,5 pct.-point fra 77,3 pct. til 81,8 pct.

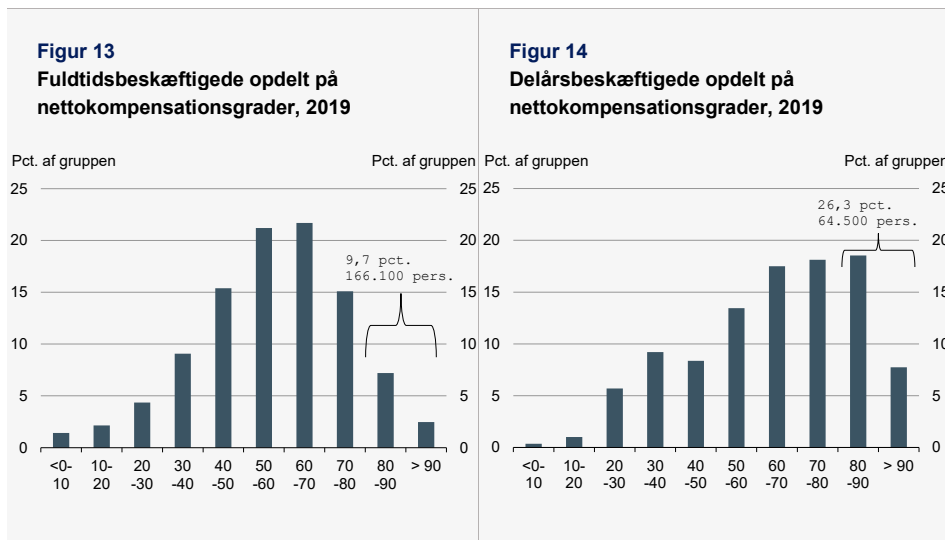
Anm.: I opgørelsen er anvendt samme beregningsrækkefølge som i figur 11.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

3. Personer med relativt svage incitament til beskæftigelse

Fra et samfundøkonomisk synspunkt er det relevant at se nærmere på gruppen af personer med relativt svage økonomiske incitament til beskæftigelse. Det hænger blandt andet sammen med, at der er en positiv sammenhæng mellem det økonomiske incitament til beskæftigelse og den faktiske arbejdsmarkedstilknytning.

For personer, der faktisk er fuldtidsbeskæftigede, ligner fordelingen af nettokompensationsgrader i høj grad fordelingen for alle 18-64-årige. De fleste har nettokompensationsgrader mellem 40-80 pct., og knap 10 pct. har nettokompensationsgrader over 80 pct., *jf. figur 13*.

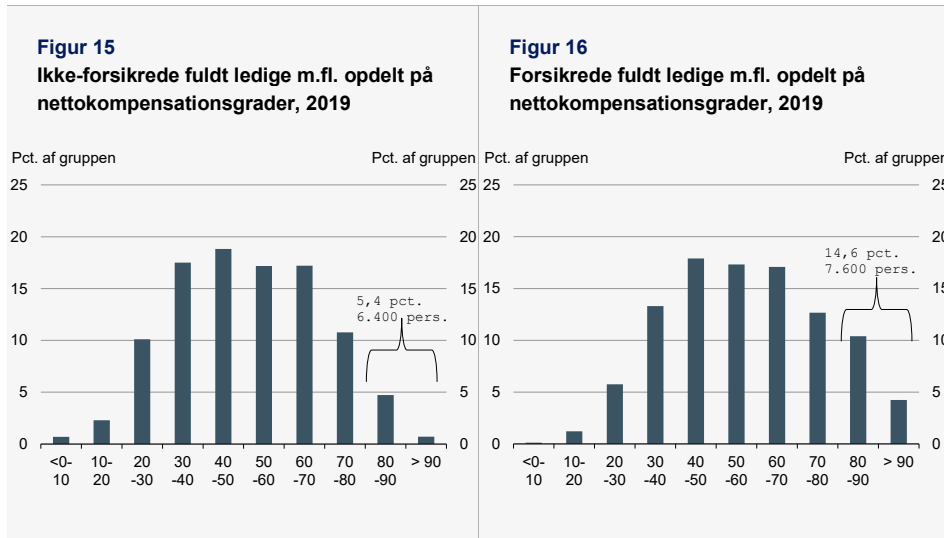
Anm.: Se tabel 1 for afgrænsning af personer efter arbejdsmarkedstilknytning.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

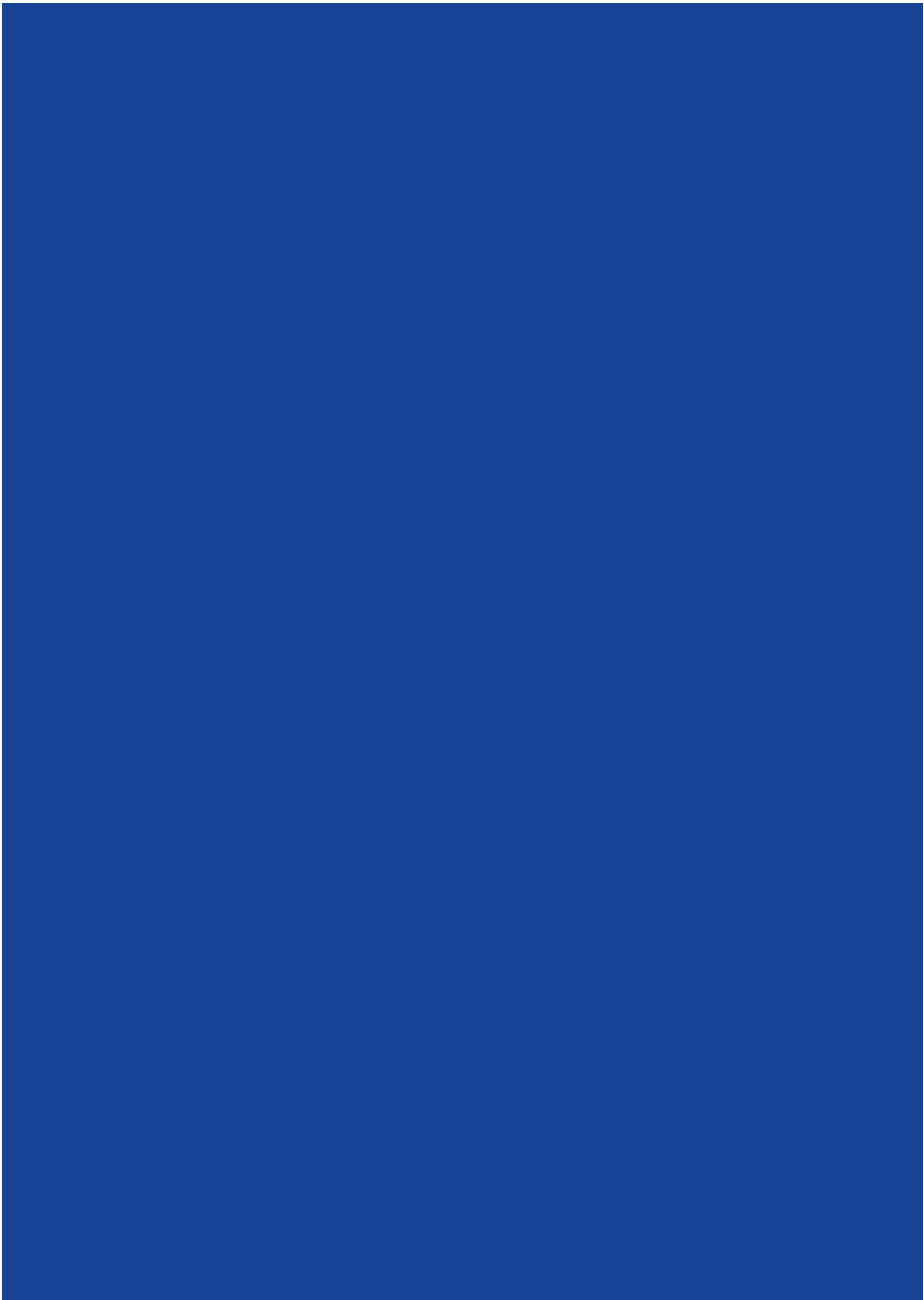
I et givet år vil nogle personer på arbejdsmarkedet kun være i beskæftigelse en del af året, fordi de oplever kortvarige perioder med ledighed. Flere i denne gruppe har en relativt høj nettokompensationsgrad sammenlignet med gruppen af personer, som er i beskæftigelse hele året. Godt hver fjerde, der faktisk er delårsbeskæftiget, har nettokompensationsgrader over 80 pct. – og andelen med relativt svage økonomiske incitament til beskæftigelse ligger derved markant højere end for de fuldtidsbeskæftigede, *jf. figur 14*. Det kan blandt andet henføres til, at timelønnen er højere for fuldtidsbeskæftigede.

Personer med relativt stærke økonomiske incitament til beskæftigelse er typisk ikke-forsikrede. Det skyldes blandt andet, at gruppen modtager kontanthjælp, uddannelseshjælp eller integrationsydelse i tilfælde af ledighed, hvilket er lavere end dagpengeniveauet. Andelen af ikke-forsikrede ledige med en nettokompensationsgrad over 80 pct. er relativt beskedent og udgør kun 5 pct. af gruppen, *jf. figur 15*.

Til sammenligning udgør andelen knap 15 pct. i gruppen af forsikrede ledige, *jf. figur 16*.

Anm.: Se anmærkning til tabel 1 for afgrænsning af personer efter arbejdsmarkedstilknøytning.
Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Bilag 1. Skatter- og overførselsregler samt stigningstakter for indkomster og priser

I perioden fra 2019 til 2025 indføres der en række vedtagne diskretionære ændringer i skatter og overførsler, der har betydning for nettokompensationsgraden. For så vidt angår skatter omfatter det blandt andet forhøjelser af beskæftigelsesfradraget og jobfradraget, *jf. tabel b.1.1.*

Derudover har den afdæmpede regulering af indkomstoverførslerne bidraget til, at indkomstoverførslerne er steget med mindre, end de ellers ville have gjort.

Fra 2020 og frem indføres der en række forhøjelser af satsen for obligatorisk pensionsopsparing for overførselsindkomstmottagere. Og med virkning fra 1. maj 2023 er indført et beskæftigelsestillæg i dagpengene for forsikrede. Personer, der opfylder betingelser herfor, vil kunne opnå tre måneder med en forhøjet dagpengesats, svarende til en årlig stigning i dagpengesatsen på 11.163 kr. (2023-niveau). Beskæftigelsestillægget har først helårsvirkning fra 2024 og indregnes derfor ikke i 2023.

De gennemsnitlige lønstigningstakter i perioden fra 2019 til 2023 er højere end reguleringen af satserne for indkomstoverførslerne, *jf. nederst i tabel b.1.1.* Det vil sige, at den gennemsnitlige time-løn er vokset mere end overførslerne i perioden.

Tabel b.1.1

Væsentligste elementer i regelteknisk fremskrivning, skattemæssige beløbsgrænser er i 2019-niveau

	2019	2023	2025
A. Diskretionære ændringer i skatteregler			
Beskæftigelsesfradrag	Sats 10,1 pct. maks. 37.200 kr.	Sats 10,65 pct. maks. 41.900 kr.	Sats 10,65 pct. maks. 41.100 kr.
Jobfradrag	Sats 3,75 pct. maks. 2.100 kr.	Sats 4,5 pct. maks. 2.500 kr.	Uændret fra 2023
Pensionsfradrag	Lav sats 8 pct. høj sats 22 pct.	Lav sats 12 pct. høj sats 32 pct.	Uændret fra 2023
Personfradrag	46.200 kr.	44.000 kr.	Uændret fra 2023
Maksimalt fradrag for fagforening	6.000 kr.	6.000 kr.	7.000 kr.
Topskattegrænse	513.400 kr.	522.200 kr.	Uændret fra 2023
Bundskattesats	12,13 pct.	12,06 pct.	Uændret fra 2023
Gnst. kommuneskattesats (inkl. kirkeskat)	25,6 pct.	25,8 pct.	Uændret fra 2023
B. Diskretionære ændringer i overførsler			
Akkumuleret afdæmpet regulering fra 2016	2,14 pct.	5 pct.	Uændret fra 2023
Forhøjelse af dagpenge i tre måneder	Ikke gældende	Ikke gældende	Op til 11.163 kr. mere om året (2023-niveau)
Obligatorisk pensionsopsparring	0,0 pct.	1,2 pct.	1,8 pct.
Grøncheck (ikke-pensionister)	525 kr.	0 kr.	Uændret fra 2023
Supplerende grøn check pr. barn (ikke-pensionister)	120 kr.	240 kr.	Uændret fra 2023
Tillæg til grøn check (ikke-pensionister)	280 kr.	0 kr.	Uændret fra 2023
C. Indkomster og priser til fra 2019-2023			
Bruttolønindkomst	-	12,8 pct.	Uændret fra 2023
Regulering af overførsler	-	4,6 pct.	Uændret fra 2023
Transportudgifter	-	11,0 pct.	Uændret fra 2023

Anm.: Beløb for grøn check og maksimalt fradrag for fagforeningskontingent er nominelle beløb, der ikke indkomstreguleres. Beløbsgrænser for skatter er opgjort i 2019-niveau pba. de vedtagne ændringer i grundbeløb. Forhøjelsen af dagpenge er opgjort i 2023-niveau, og niveauet kan derfor ikke direkte sammenlignes med beløbsgrænser for personskatter. Lønindkomster fremskrives med udviklingen i timelønnen, jf. Dansk Arbejdsgiverforenings lønstatistik, frem til 2021 og til 2023 med udviklingen i timelønnen, jf. Økonomiske Redegørelse, marts 2023. Reguleringen af overførsler følger de lovbestemte stigningstakter for overførsler omfattet af obligatorisk pensionsbidrag. I den regeltekniske fremskrivning for 2025 er pris- og lønniveau i 2023-niveau. Stigningstakter for transportudgifterne følger af reglerne for fastsættelse af befodringsfradraget.

Kilde: Egen tabel.

oem.dk